

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ

НАРОДНОГ ПРЕТСТАВНИШТВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

БЕОГРАД, 1934 ГОДИНЕ

САСТАНАК

НАРОДНОГ ПРЕТСТАВНИШТВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Држан 11 октобра 1934 године у Београду, у дворани Народне скупштине, на основу одлуке Краљевске Владе Бр. 220 од 9 октобра 1934 године.

ПРЕТСЕДАВАО

Др. ЉУБОМИР ТОМАШИЋ

Претседник Сената

СЕКРЕТАР

Анте Ковач

Секретар Народне скупштине

Присутни г. г. Министри: Претседник Министарског савета **Никола Т. Узуновић**, Министар пољопривреде и заступник Министра иностраних послова **др. Драгутин С. Којић**, Министар просвете **др. Илија Шуменковић**, Министар правде **Божидар Ж. Максимовић**, Министар физичког васпитања народа **др. Будислав Гргур Анђелиновић**, Министар трговине и индустрије **Јурај Деметровић**, Министар финансија **др. Милорад Р. Ђорђевић**, Министар грађевина **др. Стјепан Сркуљ**, Министар унутрашњих послова **Живојин А. Лавић**, Министар социјалне политике и народног здравља **др. Фран Новак**, Министар војске и морнарице, армиски ђенерал **Милан Ж. Миловановић**, Министар шума и рудника **др. Милан Улмански**, Министар саобраћаја **Огњен Кузмановић**.

ПОЧЕТАК У 11 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

1) Читање акта Краљевске владе упућеног Сенату и Народној скупштини о влочиначком убиству Његовог Величанства Краља Александра I; о ступању на престо Његовог прворођеног Сина Његовог Величанства Краља Петра II и о образовању Намесништва;

2) Говор Претседника Сената др. Љубомира Томашаића;

3) Заклетва сенатора и народних посланика по чл. 59 Устава;

4) Заклетва Краљевских намесника: Његовог Кра-

љевског Височанства Кнева Павла Карађорђевића, др. Раденка Станковића и др. Ивана Перовића;

5) Реч Краљевског намесника Његовог Краљевског Височанства Кнева Павла Карађорђевића;

6) Одлука Народног претставништва да се Блаженоупокојеном Краљу Александру I да назив ВИТЕШКИ КРАЉ АЛЕКСАНДАР ПРВИ УЈЕДИНИТЕЉ;

7) Депеша Његовом Величанству Краљу Петру II.

Претседник Сената др. Љубомир Томашић:
Отварам данашњи заједнички састанак Сената и Народне скупштине, сазван у смислу чл. 42 земаљског Устава. Молим г. секретара Ковача да изволи

прочитати акт Краљевске владе, упућен у једнаком садржају и Сенату и Народној скупштини.

Секретар Анте Ковач чита:

„КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
ПРЕТСЕДНИШТВО МИНИСТАРСКОГ САВЕТА
КАБИНЕТ

Бр. 220
9 октобра 1934 г.
у Београду

Господине Претседниче,

Његово Величанство Краљ Александар I мученички је завршио Свој племенити живот 9 октобра у Марсељу. (Сви народни претставници устају са својих места и остају стојећи. Општи једнодушни поклици: Слава Му!).

На престо је ступио Његов прворођени Син Његово Величанство Краљ Петар II. (Општи, једнодушни и громки поклици: Живео Краљ Петар II!).

У смислу члана 41 Устава образује се Намесништво, о чијем именовану имам част доставити Вам у верном препису својеручни акт Његовог Величанства Краља Александра I написан на основу чл. 42 Устава, као и протокол о отварању овог акта.

Народно претставништво сазива се у заједничку седницу за 11 т. м. у 11 часова пре подне, ради полагања заклетве народних посланика, сенатора и Краљевских намесника.

Изволите примити, Господине Претседниче, и овом приликом уверење о мом особитом поштовању.

Претседник Министарског савета,
Никола Т. Узуновић с. р.“

Господину

Др. Кости Кумануди

Претседнику Народне скупштине

БЕОГРАД

Рађено у Краљевском Двору на Дедињу,
9 октобра 1934 год. у 20 сати.

На позив Његовог Краљевског Височанства Кнеза Павла, дошли су у Двор: Претседник Министарског савета г. Никола Т. Узуновић, Управник града Београда г. Манојло Л. Лазаревић и Командант Краљеве гарде, армиски генерал г. Петар Р. Живковић, а присутан је и Први ађутант Његовог Величанства Краља, дивизиски генерал г. Милан И. Јечменић.

Његово Краљевско Височанство Кнез Павле саопштио је присутнима, да је од стране Министра иностраних послова г. Б. Јевтића и Маршала Двора, генерала г. А. Димитријевића, из Марсеља примио телефонски извештај о извршеном атентату на Његово Величанство Краља Александра I и да је Његово Величанство Краљ Александар погинуо. (Општи болни поклици: Слава Му!)

Иза овога саопштења Његово Краљевско Височанство Кнез Павле предао је Претседнику Министарског савета г. Узуновићу — у присуству напред именованих — једну коверту, са натписом:

„Ово је својеручни акт, који сам написао на основу чл. 42 Устава Краљевине Југославије од 3 септембра 1931 године.

АЛЕКСАНДАР

Господину Министру Претседнику

А“

Ова је коверта затворена и запечаћена са два печата од црвеног воска, на којима је утиснут Грб Краљевског Дома.

Претседник Министарског савета г. Н. Узуновић, у присуству Његовог Краљевског Височанства Кнеза Павла и напред именованих присутних, отворио је поменути коверат и у њему нашао, на једном плавом табаку концепт хартије, један акт, који је писан својеручно од стране Његовог Величанства Краља Александра I и који гласи:

„Рађено 5 јануара 1934 на Бледу.

„По слободној вољи и своме најбољем уверењу да овим служим најбоље интересима моје миле отаџбине, Краљевине Југославије, мога драгог народа као и мога Краљевског Дома —

Ја, на основу члана 42 Устава Краљевине Југославије, одређујем да за случај да Наследник Престола из узрока набројаних у члану 41 Устава не може да врши Краљевску власт — Намесничку власт врши:

1) Његово Краљевско Височанство Кнез Павле Карађорђевић, (Општи бурни и једнодушни поклици: Живео!)

2) Др. Раденко Станковић, сенатор и Министар просвете. (Поклици: Живео!)

3) Др. Иван Перовић, бан Савске бановине. (Поклици: Живео!)
Као замењеника за Кнеза Павла одређујем арм. ђенерала Војислава Томића, Команданта Београда. (Поклици: Живео!)

Као замењеника за Др. Раденка Станковића одређујем Јову Бањанина, сенатора. (Поклици: Живео!)

Као замењеника Др. Перовића одређујем Др. Зеца, сенатора. (Поклици: Живео!)

Овај акт написао сам и потписао својеручно у два оригинална примерка од којих ће један чувати Њ. В. Краљица, а други Претседник Мин. савета.

Ова два примерка овога акта ковертована су и запечаћена су мојим печатом.

Александар
Александар Карађорђевић
Краљ Југославије.“

(Општи тужни поклици: Слава Му!)

Овоме протоколу прилаже се напред цитирани акт од 5-1-1934 г. са Бледа

Прочитали смо и оверавамо:

Претседник Министарског савета
Никола Т. Узуновић, с. р.

Павле, с. р.

Управник Града Београда
Ман. Лазаревић, с. р.

Командант Краљеве гарде, армиски ђенерал
Петр. Р. Живковић, с. р.

Први ађутант Њ. В. Краља дивизиски ђенерал
Милан Јечменић, с. р.

Из Кабинета Претседника Министарског савета бр. 220 од 9 октобра 1934 године.
Да је препис веран своме оригиналу тврди:

М. П.

Претседник Министарског савета,
Никола Т. Узуновић с. р.

Претседник Сената др. Љубомир Томашић:
Слава Краљу Александру II! (Општи болни поклицы: Славу Му!)

Господо народни претставници, југословенски народ, где год га има, оплакује данас смрт свог љубљеног Краља.

Краља витеза, који је најлепше доба Свога живота провео на бојном пољу. Задојен народним заветом освећења Косова и народног уједињења, кад друга средства нису више помагала, Он лебди од победе до победе да овенчан славом извојшти наша вековна права бојним оружјем и освешта наше народне идеале.

Извршивши то велико дело, не зна за освету и пружа витешку десницу дотадањем противнику.

Југословенски народ оплакује свога Краља Ујединитеља, Који је цео остатак Свога живота посветио унуграшњој консолидацији Своје земље и душевног уједињења Својега народа.

Видозитошћу која Га издваја над многе хисторијске великане, одабире за тај циљ онај пут, за који необичном интуицијом осећа да је души Његова народа најближи и према томе за успех најповољнији.

Створивши и средивши велику и моћну државу, оставља нам је у аманет Својим последњим речима: „Чувајте Југославају“. (Општи тужни узвици: Слава Му!) И тиме обележава пут којим нам је поћи. Захвалност своју према Краљу јунаку, државнику и народном ујединитељу, посведочићемо ако самртне речи Његовог аманета извршимо и до краја и од срца. (Општи једнодушни узвици: Хоћемо! Хоћемо!)

Велики ратник, завршивши епоху, војну по нужди, уверени поборник мира, оним истим еланом којим је водио ратове за идеале Својега народа, одаје се свом величином Својега ума делу мира. Беспримерно храбар у свакој борби, храбро, без обзира на опасности које прете, извршавао је дужност апостола мира и на томе делу чисте племенитости нашао је мученичку смрт. (Општи болни узвици: Слава Му!)

Зато ћемо Великог Краља Мученика славити као најдостојнијег претставника свих лепих врлина нашега народа, славићемо Га из захвалности на коју је Својим делом и смрћу обвезао и остали цивилизовани свет.

Нека је истинска захвалност међу нама вечита прама Блаженоупокојеном љубљеном Краљу нашему.

(Општи болни узвици: Славу Му!)

Нека Му је слава до века и мир Великој души Његовој. (Општи болни узвици: Слава Му! Слава Му! Слава Му!)

Нека живи Његово Величанство Краљ Петар II!

(Општи громки и једнодушни узвици: Живео! Живео! Живео!)

Сада Вас, господо сенатори и народни посланици, позивам да по чл. 59 Устава, а према § 11 Закона о пословном реду у Сенату и § 11 Закона о пословном реду у Народној скупштини, положимо заједничку заклетву верности Његовом Ве-

личанству Краљу Петру II. (Громки и једнодушни поклицы: Живео Краљ Петар II!)

Изволите приступити полагању заклетве и поновити самном заједно ове речи: (Сви народни претставници полагају заклетву.)

„Ја (име) заклинам се да ћу Краљу Петру II бити веран, да ћу чувати изнад свега јединство народа, независност државе и целину државне области, да ћу Устав чувати и добро народа пред очима имати.“

А сада Вас, господо чланови Народног претставништва, молим да изволите потписати формулар нетом положене заклетве и предати све секретару данашње седнице. У ту сврху одређујем одмор од 10 минута. (Општи једнодушни поклицы: Живео Краљ Петар II! Живела Југославија!)

(Настаје одмор).

— За време одмора народни претставници потписују формулар заклетве и предају секретари Народне скупштине Анти Ковачу.

По завршеном полагању заклетве од стране народних претставника, Краљевски намесници др. Раденко Станковић, сенатор и Министар на расположењу, др. Иван Перовић, бан Савске бановине; замењеници Краљевских намесника: армиски Јенерал Војислав Томић, Командант Београда, Јово Бањанин, сенатор, др. Петар Зеџ, сенатор; Претседник Сената др. Љубомир Томашић, Претседник Народне скупштине др. Коста Кумануди, са члановима Претседништва Сената и Народне скупштине, сачекују у скупштинском холу Краљевског намесника Његово Краљевско Височанство Кнеза Павла Карађорђевића, који улази у Народну скупштину у пратњи Првог ађутанта Блаженопочившег Краља Александра I, дивизиског Јенерала Милана Јечменића, бурно акламиран од окупљеног грађанства пред зградом Народне скупштине.

На челу са Његовим Краљевским Височанством Кнезом Павлом, Краљевски намесници улазе у пратњи чланова Претседништва Народног претставништва у свечану дворану Народне скупштине и заузимају места на нарочито подигнутој естради.

Сви народни претставници стојећи, громко једнодушно и бурно кличу: Слава Краљу Александру II! Живео Краљ Петар II! Живео Кнез Павле Карађорђевић! Живели Краљевски намесници! —

Претседник Сената др. Љубомир Томашић
Молим вас, господо Краљевски намесници, да пре него што узмете Краљевску власт у своје руке, изволите у смислу чл. 42 Устава Краљевине Југославије положити Народног претставништву заклетву, понављајући за мном ове речи: (Краљевски намесници: Његово Краљевско Височанство Кнез Павле, др. Раденко Станковић и др. Иван Перовић полагају заклетву)

„Ја (име) заклинам се да ћу владаућем Краљу Петру II бити веран, да ћу чувати изнад свега јединство народа, независност државе и целину државне области, да ћу владати по Уставу и мањским законима и да ћу добро народа вазда пред очима имати.“ (Једнодушно одушевљено плес-

кање и узвици: Живео Краљ Петар III! Живео Кнез Павле Карађорђевић! Живели Краљевски намесници!)

Претседник Сената др. Љубомир Томашић: Изволите сада, господо Краљевски наме ници, потписати своју заклетву. (Краљевски намесници потписују формуларе заклетве, које им подноси секретар Народне скупштине Драгомир Станојевић и предају му их потписане.)

— Претседник Сената др. Љубомир Томашић, претседник Народне скупштине др. Коста Кумануди, претседник Министарског савета Никола Т. Узуновић и сви чланови Краљевске владе прилазе Краљевском намеснику Његовом Краљевском Височанству Кнезу Павлу и клањају се пред њим. — Бурно плескање). —

Краљевски намесник Његово Краљевско Височанство Кнез Павле: Хвала вам, господо, на изразима поверења. Ја ћу се старати да заслужим то поверење. Ја мислим да се нећете превариши у мени. (Опште одушевљено одобравање и узвици: Живео! Живео!).

Претседник Сената др. Љубомир Томашић: Одређујем одмор од два минута за испраћај Краљевских намесника.

— Краљевски намесници напуштају дворану уз бурно клицање и плескање целокупног Народног претставништва, праћени члановима Претседништва Сената и Народне скупштине. —

(После испраћаја Краљевских намесника)

Претседник Сената др. Љубомир Томашић: Господо сенатори и народни посланици, неизмерна бол југословенског народа у овим тешким часовима, безгранична благодарност према покојном Краљу, Чија су витешка дела у рату и благословени напори у миру знани свима и свугде где год има нашег народа, и правилна оцена расположења целокупног Народног претставништва наводе ме, да

Вам предложим, да се Благоупокојеном Краљу Александру Првом даде назив:

Вишешки Краљ Александар Први Ујединитељ.

(Опште одобравање Народног претставништва и узвици: Слава Му!)

Прима ли Народно претставништво овај предлог? (Бурно одобравање и једнодушни одзив: Прима).

Пошто је Народно претставништво примило предлог, објављујем да се Блаженопочивши Краљ Александар Први од данас зове:

Вишешки Краљ Александар Први Ујединитељ.

(Опште одобравање и тужни поклицы: Слава Му!)

А сада молим Народно претставништво за овлашћење да у његово име пошаљем Његовом Величанству Краљу Петру II следећу депешу:

„Народно претставништво погружено од неизмерне боли и туге хита да Вашем Величанству, Њезином Величанству Краљици и Краљевском Дому изрази своје најдубље саучешће у неизмерној боли за Благоупокојени Краљем Александром I.

Народно претставништво на данашњој седници, одржаној поводом смрти Узвишеног Вашег Родитеља, примило је предлог да Му се даде назив:

Вишешки Краљ Александар Први Ујединитељ.

(Бол и узвици: Слава Му!).

Народно претставништво жели Вашем Величанству сретно путовање и чим скорији повратак у отаџбину.

Прима ли Народно претставништво овај предлог? (Једнодушни одзив: Прима).

У знак жалости за Благоупокојеним Витешким Краљем Александром Првим Ујединитељем закључујем ову данашњу заједничку седницу Сената и Народне скупштине, а следећа седница биће заказана писменим путем. (Општи једнодушни узвици: Живео Краљ Петар III! Живела Југославија!)

Седница је закључена у 11 и 45 часова.

Registar govornika

II redovnog saziva

	Strana
Pretsednik Narodne skupštine dr. Kosta Kumanudi	2—3
Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić	9—10

III redovnog saziva

Privremeni Predsednik Mita Isaković	61—62
Pretsednik Narodne skupštine dr. Kosta Kumanudi	62—63, 66—69

G. G. MINISTARA:

Pretsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović	66—69
Pretsednik Ministarskog saveta i Ministar inostranih poslova Bogoljub Jevtić	90—92
Ministar šuma i rudnika dr. Svetislav Popović	94—98

G. G. NARODNIH POSLANIKA:

Kunjašić Joakim	94
Ninković Tripko	61—62

Stenografski biro

v. d. Šef

NIKOLA RADOVIĆ

STENOGRAFSKI REVIZORI I STENOGRAFI:

**Momčilo Radovanović, Momčilo Bojić, Milan B. Marković, Svetislav Radenković, Tihomir Popović,
Ljubomir Marković, Jelisaveta Ristićeva, Strahinja Đorđević, Radomir Janković, Ljubomir Ninić,
Djordje P. Isaković, Julije Baršić, Boža Božić.**

Korektor

PETAR PAUNOVIĆ